

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันบ้านเมืองของเรามีวัฒนธรรมในการครองชีพเปลี่ยนไปจากเดิมคือเมื่อประมาณสามสิบปีที่ผ่านมา สมาชิกในครอบครัวอยู่กันอย่างพอเพียง พ่อแม่ลูกมีชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างเอื้ออาทรกันด้วยที่ด้อยอาศัยกันลูกหลานเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ ทุกคนในสังคมอาศัยกันได้ ชาวชนพร้อมรับฟังคำสั่งสอนของผู้อาวุโสกว่า ไม่มีสารเสพติดมาเกี่ยวข้อง ไม่มีปัญหาเรื่องเยาวชนมั่วเมากับสารเสพติด เรื่องชู้สาว ปัญหาเหล่านี้ไม่เกิดขึ้นเนื่องจากพ่อแม่ไม่ได้ไปทำงานต่างถิ่น จึงมีเวลาในการอบรมเลี้ยงดูลูกของตนเอง ให้ความอบอุ่นแก่ลูกของตน ตลอดจนสื่อ และเรื่องอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เช่น โทรศัพท์ โทรทัศน์ เครื่องเล่นที่ และสื่ออื่นๆ อีกมากที่ยังไม่มีซึ่งในปัจจุบันถือว่าเป็นตัวการในการก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาอีกมากแต่ในปัจจุบันเริ่มมองเห็นสิ่งที่เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม และวัฒนธรรมลูกไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ นักเรียนไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนดัดเดียนของครู อาจารย์ ชีวิตความเป็นอยู่ฝืดเคือง เนื่องจากค่าครองชีพสูง ต้องดิ้นรนหาเลี้ยงครอบครัวโดยการกู้เงินเพื่อการใช้จ่าย

สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจดังกล่าวในปัจจุบันทำให้พ่อแม่มีความจำเป็นต้องทิ้งลูกในปกครองของคนให้อยู่กับผู้สูงอายุคือตา ยาย ปู่ ย่า ตามลำพังเพื่อหาเงินมาใช้หนี้ ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ขาดคนคอยให้การอบรมแนะนำ จึงทำให้เด็กในช่วงวัยหัวเรียวหัวต่อหันไปคบเพื่อน และเชื่อฟังเพื่อน ทำตัวให้เป็นที่ยอมรับจากเพื่อน เพื่อให้ได้รับความอบอุ่นจากเพื่อนแทน เหล่านี้เป็นต้นเหตุให้เยาวชนหันไปพึ่งและหลงสิ่งเสพติดหลายชนิด ซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหาต่างๆ ตามมา ทำให้สังคมต้องรับภาระในเรื่องนี้โดยรัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และปัญหาข้างต้นนั้นผู้ที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเบื้องต้นก็คือ ครู ผู้ที่ถือว่าเป็นพ่อแม่คนที่สองของนักเรียน ใกล้ชิด และสามารถติดตามพฤติกรรมของนักเรียนได้มากที่สุดรองจากพ่อแม่ ต้องดูแลให้พวกเขาเหล่านี้ปลอดภัยจากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวแล้วนั้น และกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้จึงมีนโยบายให้โรงเรียนได้มีแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขึ้น

สภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดผลกระทบต่อสถานการณ์เด็กและเยาวชนในทางลบ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการไหลบ่าทางวัฒนธรรมทำให้พฤติกรรมความคิดและทัศนคติของเด็กและเยาวชน

เปลี่ยนแปลงไปทั้งในส่วนที่เป็นประโยชน์และโทษกับตัวเด็กเอง สถานการณ์เด็กในปัจจุบันจึงมีความซับซ้อนทั้งในส่วนของปัญหาและการแก้ไขมากขึ้น ปัญหาพฤติกรรมที่สำคัญของวัยรุ่นคือวัยรุ่นไทยชอบเที่ยว สูบบุหรี่ ดื่มสุรา มีแนวโน้มของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพิ่มมากขึ้นที่สำคัญวัยรุ่นยังมีแนวโน้มจะพยายามฆ่าตัวตายเมื่อเกิดความกดดันในชีวิตมากกว่าวัยรุ่นอื่น และยังเกิดอุบัติเหตุของภาวะอุปทานระเบิด ซึ่งเป็นอาการที่สะท้อนความเครียด วิตกกังวลเพิ่มขึ้นจากอดีตหลายเท่า ในเด็กวัยรุ่นหญิงร้อยละ 30 ถูกจับในคดีลักทรัพย์และถูกจับดำเนินคดีอาชญากรรมเพิ่มเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด ด้านการเสียชีวิตของเด็กวัยรุ่นพบว่าเด็กเสียชีวิตจากอุบัติเหตุมากที่สุดถึงปีละ 1,500 - 1,800 ราย ด้านปัญหาถูกทอดทิ้งพบว่าเด็กไทยถูกทอดทิ้งเฉลี่ยวันละ 5 คน ส่วนใหญ่ถูกทอดทิ้งหลังคลอด และ 4 ใน 5 คน ของเด็กที่ถูกทอดทิ้งเกิดจากแม่อายุน้อยเกิดปัญหาเด็กเร่ร่อน และไม่ได้เรียนหนังสือ (เสริมฤทธิ์ หวายุฤทธิ์. 2553; อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 5 - 9) เด็กและเยาวชนในปัจจุบันจำนวนไม่น้อย ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้พฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรัก ความปรารถนาอย่างมากมายเพียงใดก็ตาม ก็ไม่อาจพิทักษ์ ปกป้อง และคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัย หรือมีพฤติกรรมตามที่ที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอื่นๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ดังต่อไปนี้คือ ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์ จนถึงขั้น หมกมุ่น และเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จากเกม จนไปสู่การประพฤติปฏิบัติ ที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม นิยมประลองความเร็ว โดยการแข่งขันรถมอเตอร์ไซด์ มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย เป็นนักชิ่งวิยโส เป็นเด็กสก็อย (สาวน้อยช้อนท้ายหนุ่มนักชิ่ง) ใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจและข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท จับกลุ่มรวมตัวกัน สร้างความปั่นป่วนในชุมชน ไปจนถึงการยกพวกตีกัน มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุน้อย มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ปกป้องตนเอง ขาดความรับผิดชอบ เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย เริ่มจากการใช้บุหรี่ เหล้า ยาบ้า ยาไอซ์ ยาเลิฟ และสารอันตรายที่แพร่ระบาด ในกลุ่มเด็กและเยาวชนขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 3 - 4)

นอกจากนี้การสำรวจความคิดเห็นจากทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และนักเรียน นักศึกษา จากกรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่เป็นตัวแทนภูมิภาคทั่วประเทศจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,788 คน ในระหว่างวันที่ 10 - 18 มีนาคม 2550 ต่อประเด็นวิกฤตคุณธรรมเยาวชนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแสวงหาแนวทางการแก้ไขวิกฤตคุณธรรมเยาวชนไทยที่

เกิดขึ้นซึ่งจากการสำรวจครั้งนี้ พบว่าประเด็นปัญหา 5 อันดับแรกของสังคมไทยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของเยาวชนไทย อันดับแรกได้แก่ การที่ครอบครัวขาดความอบอุ่น ร้อยละ 11.83 อันดับที่สอง การมีความรัก เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ร้อยละ 11.43 อันดับต่อมา ภัยจากสื่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 10.73 การเข้าถึงอบายมุขทั้งหลาย บุหรี่ ยาเสพติด ได้ง่าย ร้อยละ 10.64 และอันดับสุดท้าย การขาดแบบอย่างที่ดี ไม่มีตัวอย่างที่ดีให้เห็นชัดเจน ร้อยละ 10.21 นอกจากนี้ยังรวมถึงสถานศึกษา เพื่อน ศิลปิน คารา นักร้อง ญาติพี่น้อง พระภิกษุ ผู้นำชุมชน และผู้นำประเทศ ตามลำดับ จากผลของการสำรวจเป็นภาพสะท้อนถึงวิกฤตที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทยได้เป็นอย่างดี (อนันตกรณ์ สอนศิลป์พงษ์. 2552 ; อ้างถึงใน สุขุม เฉลยทรัพย์. 2550 : 5)

นอกจากนี้ยังมีตัวเลขสถิติคดีที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนไทยโดยตรง คุณแล้วต้องสร้างความตกใจให้ทุกฝ่ายที่ทำงานเกี่ยวกับเยาวชนคือ รายงานสถิติคดีประจำปี 2555 ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้สรุปจำนวนคดีเด็กและเยาวชนซึ่งถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ จำนวนทั้งหมด 34,276 คดี เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศ พบว่า เป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเพศชายสูงกว่าเพศหญิง คือ มีจำนวน 31,684 คดี คิดเป็นร้อยละ 92.44 ของคดีทั้งหมด และเป็นเพศหญิง จำนวน 2,592 คดี ซึ่งเป็นเพียงร้อยละ 7.56 ของคดีทั้งหมด ซึ่งคดีส่วนใหญ่เป็นผู้กระทำความผิดมีสัญชาติไทย มีจำนวน 33,417 คดี คิดเป็นร้อยละ 97.49 ของคดีทั้งหมด เมื่อจำแนกตามอายุพบว่าคดีส่วนใหญ่เป็นผู้กระทำความผิดอายุเกิน 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี มีจำนวน 28,168 คดี คิดเป็นร้อยละ 82.18 ของคดีทั้งหมด และคดีส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมต้นมากที่สุด คือ จำนวน 15,212 คดี คิดเป็นร้อยละ 44.38 ของคดีทั้งหมด รองลงมาเป็นผู้กระทำความผิดมีการศึกษาระดับประถมศึกษา คือ มีจำนวน 9,846 คดี คิดเป็นร้อยละ 29.02 และนอกจากนั้น เป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดมีการศึกษาระดับมัธยมตอนปลายและสูงกว่าจำนวน 7,951 คดี เมื่อพิจารณาจำแนกตามลักษณะการอยู่อาศัย พบว่า คดีส่วนใหญ่เป็นผู้กระทำความผิดที่มีได้อยู่กับบิดามารดาหรือบิดามารดาแยกกันอยู่มากกว่าผู้กระทำความผิดที่อยู่ร่วมกับครอบครัว คือ คดีที่ผู้กระทำความผิดที่มีได้อยู่กับบิดามารดาหรือบิดามารดาแยกกัน มีจำนวน 19,995 คดี คิดเป็นร้อยละ 58.34 ของคดีทั้งหมด ส่วนคดีที่ผู้กระทำความผิดที่อยู่ร่วมกับครอบครัว มีจำนวน 14,281 คดี คิดเป็นร้อยละ 41.66 เมื่อพิจารณาจำนวนและร้อยละของคดีที่ผู้กระทำความผิดที่ครอบครัวแยกกันอยู่ จำนวน 19,995 คดี ซึ่งแบ่งออกเป็นลักษณะต่างๆ 12 ลักษณะดังข้อมูลที่ปรากฏในตาราง พบว่าจำนวนและร้อยละของลักษณะครอบครัวที่แยกกันอยู่สูงสุด 4 อันดับแรก ได้แก่ เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดที่ครอบครัวแยกกันอยู่ซึ่งอาศัยอยู่กับมารดา มีจำนวนมากที่สุด คือ 7,987 คดี คิดเป็นร้อยละ 23.30 ของคดีที่ถูกดำเนินคดีทั้งหมด รองลงมา เป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย จำนวน 4,174 คดี คิดเป็นร้อยละ 12.18 ส่วนคดีที่ผู้กระทำความผิดอาศัยอยู่กับบิดา

มีจำนวน 3,873 คดี และเป็นผู้อาศัยอยู่กับพี่น้อง/ญาติ มีจำนวน 2,126 คดี หรือ คิดเป็นร้อยละ 11.30 และ 6.20 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจำแนกตามฐานความผิด พบว่า คดีส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษมากที่สุด คือ มีจำนวน 14,773 คดี คิดเป็นร้อยละ 43.10 ของคดีทั้งหมด รองลงมา เป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน มีจำนวน 6,800 คดี คิดเป็นร้อยละ 19.84 นอกจากนั้น เป็นคดีที่มีฐานความผิดอื่นๆ เช่น พ.ร.บ.จราจรทางบก และพ.ร.บ.การพนัน มีจำนวน 3,733 คดี เป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จำนวน 4,086 คดี เป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด จำนวน 2,274 คดี เป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ จำนวน 1,576 คดี และเป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง จำนวน 1,034 คดี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 10.89 11.92 6.63 4.60 และ 3.02 ตามลำดับ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. 2555 : 3 – 14)

และยังมีตัวเลขทางสถิติที่บ่งบอกถึงปัญหาของเยาวชนซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมกันแก้ไขโดยเร็ว ได้แก่ สถิติอัตราการคลอดของหญิงอายุ 10 – 14 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 10 – 14 ปี 1,000 คน พบว่า มีอัตราการคลอดเพิ่มขึ้นจากปี 2551 – 2555 ดังนี้ ในปี 2551 มีอัตราการคลอด 2,715 คน จาก 2,384,707 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ปี 2552 มีอัตราการคลอด 2,908 คน จาก 2,339,177 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 ปี 2553 มีอัตราการคลอด 3,074 คน จาก 2,272,507 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ปี 2554 มีอัตราการคลอด 3,415 คน จาก 2,196,350 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ปี 2555 มีอัตราการคลอด 3,725 คน จาก 2,096,028 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ (กระทรวงสาธารณสุข. 2555 : 7)

ดังนั้นการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ความดี มีคุณธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อเกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด และมีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรในโรงเรียนทุกคน โดยมีครูหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ความเมตตาที่มีต่อศิษย์และ

เกิดความภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ตนเอง มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เจริญเติบโตองงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (กรมสุขภาพจิต. 2544: 8)

ในส่วนของกำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ได้แบ่งโรงเรียนที่จัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็น โรงเรียนที่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงคืออยู่แล้ว จะต้องหาวิธีต่อยอดให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ กลุ่มที่สองเป็น โรงเรียนที่ไม่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงอยู่แล้ว แต่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น และโรงเรียนที่ไม่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยง เท่าที่มีข้อมูลส่วนมากจะเป็น โรงเรียนขยายโอกาส นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยัง ได้ติดตาม โรงเรียนขยายโอกาสพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเด็กกลุ่มเสี่ยงกว่าแสนคนทั่วประเทศ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง นักเรียนออกกลางคัน เพราะผลการเรียน ไม่ดี ซึ่งอาจมีผลมาจาก การติดยาเสพติด ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ ดังนั้นเด็กกลุ่มนี้จำเป็นต้องฟื้นฟูให้เข้มแข็ง เนื่องจากที่ผ่านมาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียน (กษมา วรวรรณ ณ อุรุษา. 2550 : 1)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อให้ นักเรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการ และเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน ฯลฯ มีส่วนร่วม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 4)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ให้ดีขึ้น และมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อช่วยลดจำนวนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มปกติให้ดีขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากร ใน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อนักเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากร ทั้ง 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อนักเรียน ตามตัวแปรต้น คือ พื้นที่ และตำแหน่ง

3. เพื่อรวบรวมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ตามความคิดเห็นของบุคลากร ใน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อนักเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนตามความคิดเห็นของบุคลากรที่อยู่ในพื้นที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกัน

2. การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนตามความคิดเห็นของบุคลากรที่ตำแหน่งต่างกันมีความแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการป้องกันปัญหา และการบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. เป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดวิธีการที่เหมาะสม สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เพื่อดูแล ส่งเสริม พัฒนา ป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข

3. ทำให้ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร ของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 สำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนงานในการพัฒนา ดูแล ช่วยเหลือนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยมีขอบเขตในการวิจัยดังนี้

เนื้อหา

การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 5 ด้านตามกรอบแนวคิดของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมและพัฒนา
4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข
5. การส่งต่อนักเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร เป็นบุคลากรรวมทั้งหมด 2,255 คน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ปีการศึกษา 2555 ประกอบไปด้วยผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 223 คน หัวหน้างาน จำนวน 223 คน ครูที่ปรึกษา จำนวน 1,809 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคลากร จำนวน 327คน ซึ่งได้จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (อ้างถึงใน ; ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 149) และการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระมีดังนี้
 - 1.1 พื้นที่ ได้แก่
 - 1.1.1 อำเภอท่าตูม
 - 1.1.2 อำเภอชุมพลบุรี
 - 1.2 ตำแหน่ง ได้แก่
 - 1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน
 - 1.2.2 หัวหน้างาน
 - 1.2.3 ครูที่ปรึกษา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของบุคลากรใน 5 ด้าน คือ

- 2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2.2 การคัดกรองนักเรียน
- 2.3 การส่งเสริมและพัฒนา
- 2.4 การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข
- 2.5 การส่งต่อนักเรียน

ระยะเวลาในการทำวิจัย 1 กรกฎาคม 2555 – 8 พฤษภาคม 2557

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ระดับการปฏิบัติในการให้ความร่วมมือในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในอำเภอท่าตูม และอำเภอชุมพลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ในที่นี้แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูอาจารย์มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไข ปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหา นักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

2. การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามขอบข่าย และเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ

3. การส่งเสริมและพัฒนา หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

หรือมีปัญหา และเป็นการช่วยให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข หมายถึง การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยแก่นักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และพัฒนาให้นักเรียนเติบโต เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

5. การส่งต่อนักเรียน หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหารุนแรงที่ครู/อาจารย์ที่ปรึกษาไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้โดยลำพัง จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องภายใน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น นักแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานักเรียนที่เกิดขึ้น

บุคลากร หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย ครูที่ปรึกษา ครูหัวหน้างาน และผู้บริหาร โรงเรียนในอำเภอท่าตูม และอำเภอชุมพลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

พื้นที่ หมายถึง อาณาบริเวณที่โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่คือพื้นที่อำเภอท่าตูมและอำเภอชุมพลบุรีที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ตำแหน่ง หมายถึง บทบาทหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการ ในพื้นที่แบ่งเป็นผู้บริหาร ครูหัวหน้างาน และครูที่ปรึกษา

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน ในพื้นที่อำเภอท่าตูม และอำเภอชุมพลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

หัวหน้างาน หมายถึง ครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ในพื้นที่อำเภอท่าตูม และอำเภอชุมพลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ครูที่ปรึกษา หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น และครูที่ปรึกษาในโรงเรียน ในพื้นที่อำเภอท่าตูม และอำเภอชุมพลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2